

Sygn. akt V CSK 268/13

POSTANOWIENIE

Dnia 16 kwietnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz (przewodniczący)

SSN Grzegorz Misiurek (sprawozdawca)

SSA Katarzyna Polańska-Farion

w sprawie z wniosku E. S.

przy uczestnictwie A. S.

o podział majątku wspólnego,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 16 kwietnia 2014 r.,

skargi kasacyjnej uczestnika postępowania

od postanowienia Sądu Okręgowego w J.

z dnia 7 lutego 2013 r.,

oddala skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w B. postanowieniem z dnia 21 września 2012 r. ustalił, że w skład majątku dorobkowego wnioskodawczynie E. S. i uczestnika postępowania A. S. wchodzi działka gruntu nr 126/3 położona w G. o wartości 40.000 zł oraz odprawa mieszkaniowa w kwocie 365.580 zł i – przyjmując, iż udziały wnioskodawczynie oraz uczestnika w tym majątku są równe – dokonał jego podziału w ten sposób, że przyznał uczestnikowi na własność opisaną wyżej nieruchomości, bez obowiązku spłat i dopłat na rzecz wnioskodawczynie oraz zasądził od uczestnika na rzecz wnioskodawczynie kwotę 182 790 zł płatną w terminie 4 miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia z ustawowymi odsetkami w razie zwłoki w płatności.

Sąd Okręgowy postanowieniem zaskarżonym skargą kasacyjną oddalił apelację uczestnika od tego postanowienia. Podzielił ocenę, że nie ma podstaw do odstąpienia od zasady wyrażonej w art. 43 §1 k.r.o., zgodnie z którą udziały małżonków w majątku wspólnym są równe i przyjęcia, że wnioskodawczynie w niewielkim stopniu przyczyniła się do powstania tego majątku. Wskazał również, że odprawa mieszkaniowa przyznawana na podstawie przepisów ustawy z dnia 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu sił zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej wchodzi w skład majątku wspólnego małżonków, gdyż nie została wymieniona w art. 33 k.r.o., który zawiera wyczerpujące wyliczenie przedmiotów, praw i wierzytelności, które w ustroju wspólności ustawowej nie wchodzi w skład majątku wspólnego małżonków. Odprawa ta nie stanowi - wbrew twierdzeniom uczestnika - nagrody za osobiste osiągnięcia w rozumieniu art. 33 pkt 8 k.r.o.

W skardze kasacyjnej, opartej na podstawie określonej w art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c., uczestnik zarzucił naruszenie art. 31 § 2 k.r.o. oraz art. 33 k.r.o. w zw. z art. 47 ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 36 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej przez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że odprawa mieszkaniowa uzyskana przez żołnierza w zamian za rezygnację z kwatery wojskowej wchodzi w skład majątku dorobkowego małżonków z tego względu, że jako niewymieniona wprost

w katalogu określonym w art. 33 k.r.o. nie może stanowić majątku osobistego, podczas gdy przydział kwatery stałej (a w konsekwencji także uprawnienie do odprawy w zamian za rezygnację z kwatery) jest prawem ściśle związanym ze stosunkiem służby wojskowej żołnierza, które podlega szczególnym regulacjom.

Powołując się na tak ujętą podstawę kasacyjną, uczestnik wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania za wszystkie instancje.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ocena zasadności skargi kasacyjnej wymaga udzielenia odpowiedzi na pytanie, czy odprawa mieszkaniowa uzyskana w zamian za rezygnację z kwatery stałej, przydzielonej żołnierzowi zawodowemu w czasie trwania małżeństwa, wchodzi w skład majątku wspólnego małżonków. Należy zgodzić się z zapatrywaniem Sądu Okręgowego, że skoro przepisy ustawy z dnia 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP (tekst jedn.: Dz. U. 2010 r., Nr 206, poz. 1367 ze zm.; dalej „u.z.S.Z.”) nie przesądzają tej kwestii, to powinna ona zostać rozstrzygnięta w oparciu o ogólne zasady określające przynależność poszczególnych przedmiotów i praw do majątku wspólnego lub osobistego (odrębnego), przewidziane w kodeksie rodzinnym i opiekuńczym. Regulacja ta określa zamknięty katalog składników majątku osobistego, a zatem wszystkie prawa, które do niego nie należą, wchodzi w skład majątku wspólnego.

W judykaturze przyjmuje się konsekwentnie, że prawo do korzystania z osobnej kwatery stałej, przyznanej decyzją Dyrektora Oddziału Terenowego Wojskowej Agencji Mieszkaniowej, nie stanowi prawa niezbywalnego w rozumieniu art. 33 pkt 5 k.r.o. Jeżeli zostało ono nabyte w czasie trwania wspólności ustawowej, to - zgodnie z ogólną zasadą przewidzianą w art. 31§ 1 i 2 k.r.o. - stanowi dorobek małżonków (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 listopada 2009 r., III CZP 96/09, nie publ.; z dnia 21 czerwca 2013 r., I CSK 597/12, nie publ. oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2012 r., nie publ.).

Należy zgodzić się ze skarżącym, że charakter prawa do korzystania z kwatery stałej determinuje ocenę charakteru odprawy mieszkaniowej za

rezygnację z tego prawa. Zasada ta - wbrew zarzutowi podniesionemu w skardze – przemawia jednak za uznaniem, że odprawa przyznana uczestnikowi nie stanowi jego majątku osobistego. Skarżący, prezentując odmienny pogląd, nie wskazał nawet, z którym ze składników majątku osobistego, wymienionych w art. 33 k.r.o., identyfikuje tę odprawę.

Trafności stanowiska Sądu Okręgowego nie podważa - eksponowana w skardze kasacyjnej - argumentacja, że prawidłowe określenie charakteru prawnego odprawy mieszkaniowej musi uwzględniać okoliczność, iż uprawnienie do jej otrzymania wynika z decyzji administracyjnej. Dla przynależności określonego składnik majątku do dorobku małżonków lub majątku osobistego jednego z nich, nie ma znaczenia kwestia, czy został on nabyty w drodze decyzji administracyjnej, czy też na podstawie czynności cywilnoprawnej; istotne jest natomiast to, czy został on nabyty w czasie trwania ustroju wspólności ustawowej.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że prawo do korzystania z kwatery stałej stanowi składnik majątku wspólnego małżonków (zob. wyrok z 4 kwietnia 2012 r., I CSK 8/12 nie. publ. oraz postanowienie z dnia 7 lutego 2014 r., III CZP 120/13, nie publ.). U podstaw tego zapatrywania legło spostrzeżenie, że w kolejno obowiązujących ustawach określających zasady zakwaterowania sił zbrojnych ustawodawca przewidział unormowania pozwalające osiągnąć - po rozwiązaniu małżeństwa zawartego przez żołnierza, który uzyskał przydział kwatery stałej - taki stan, że będzie on realizował swoje uprawnienia w lokalu o powierzchni należącej mu z uwagi na jego aktualny status osobisty. Trudno bowiem wskazać racje społeczne, które przemawiałyby za zachowaniem przez samego żołnierza uprawnień do lokalu uzyskanego z zasobów publicznych o powierzchni przekraczającej normy przysługujące mu po zmianie statusu osobistego w związku z rozwiązaniem jego małżeństwa przez rozwód, w warunkach, gdy Państwo obowiązane jest angażować środki publiczne w działania na rzecz zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych innych osób, które potrzeb tych nie są w stanie samodzielnie zaspokoić.

Skoro prawo do kwatery stałej uczestnik nabył w czasie trwania ustroju wspólności ustawowej i na zaspokojenie potrzeb rodziny, a następnie w czasie

trwania tego ustroju nabył prawo do odprawy mieszkaniowej w zamian za rezygnację z prawa do kwatery, to prawa te stanowią dorobek stron. Podstawą nabycia przez uczestnika odprawy była decyzja Dyrektora Oddziału Regionalnego Wojskowej Agencji Mieszkaniowej z 5 stycznia 2011 r., wydana na podstawie – obowiązujących wówczas - przepisów ustawy z 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP. Przy ustalaniu wysokości odprawy mieszkaniowej -zgodnie z art. 47 ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 36 ust. 1 i 3 u.z.S.Z. - uwzględniono uczestnika, wnioskodawczynię oraz troje ich dzieci. W świetle powyższego, nie ulega wątpliwości, że przyznana uczestnikowi odprawa mieszkaniowa za rezygnację z kwatery stałej miała stanowić ekwiwalent prawa, którego zasadniczym celem było zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych jego rodziny. Prowadzi to do wniosku, że odprawa ta, podobnie jak przydział kwatery stałej, jest prawem podmiotowym żołnierza zawodowego oraz że podmiotem tego prawa jest również jego małżonek; w konsekwencji - prawo do odprawy mieszkaniowej – tak, jak prawo do korzystania z takiej kwatery - stanowi składnik majątku wspólnego małżonków. (zob. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 21 grudnia 2006 r., III CZP 131/06, OSNC 2007, Nr 10, poz. 152 oraz postanowienie Sadu Najwyższego z 26 listopada 2009 r. III CZP 96/09, nie publ.).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. orzekł, jak w sentencji.